

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2000 M. RUGPJŪČIO 16 D. NUTARIMO NR. 927 „DĖL VALSTYBĖS PREMIJŲ UŽ PASIEKTUS AUKŠTO MEISTRISKUMO SPORTO LAIMĖJIMUS SPORTININKAMS IR JŲ TRENERIAMS DYDŽIŲ NUSTATYMO IR VALSTYBĖS PREMIJŲ UŽ PASIEKTUS AUKŠTO MEISTRISKUMO SPORTO LAIMĖJIMUS SPORTININKAMS IR JŲ TRENERIAMS SKYRIMO IR MOKĖJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO (toliau – Projektas)

(TAP-22-218(2); TAIS NR. 22-60(3))

2022-04-29 Nr. NV-
1164

Vilnius

Projekto rengėjas – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija).

Projekto tikslas. Padidinti valstybės premijų sportininkams ir jų treneriams dydžius už paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 1–4 vietas, juos nustatant pusės atitinkamai už olimpinių žaidynių 1–4 vietas dydžio.

Dabartinė situacija.

- Šiuo metu Sporto įstatyme nustatyta, kad valstybė užtikrina lygiateisiškumo principo įgyvendinimą ir skatina sportininkus už pasiektus sporto laimėjimus, atsižvelgdama į skirtingą atrankos varžybų, kvotų šalims sistemą, varžybų rangą, šalių ir dalyvių skaičių sporto varžybose. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija sportininkams ir jų treneriams už įstatyme nurodytus laimėjimus (olimpinių žaidynių 1–8 vietos; pasaulio ar Europos čempionatų 1–3 vietos; į paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių programą įtrauktos rungties pasaulio ar Europos neįgaliųjų čempionatų 1–3 vietos; paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių 1–4 vietos; specialiosios olimpiados žaidynių 1–3 vietos; universiados 1–3 vietos) skiria valstybės premijas ir nustato valstybės premijų dydžius.
- Vyriausybės 2000 m. rugpjūčio 16 d. nutarime Nr. 927 nustatyti Sporto įstatyme nurodytų varžybų valstybės premijų dydžiai. Premijų dydžiai siejami su bazinės socialinės išmokos dydžiu (šiai dienai BSI 42 Eur). Valstybės premijų dydžiai sportininkams su negalia ir jų treneriams yra mažesni nei kitų sportininkų ir jų trenerių (pvz., valstybės premija už olimpinių žaidynių 1-ą vietą - 128 tūkst. Eur, už paralimpinių, kurčiųjų žaidynių 1-ą vietą - 19,2 tūkst. Eur).
- 2021 m. rugsėjo 29 d. minėtu Vyriausybės nutarimu įvertinus valstybės finansines galimybes *laikinam galiojimui* buvo du kartus padidintos valstybės premijos sportininkams ir jų treneriams už Tokijo paralimpinėse žaidynėse pasiektus laimėjimus (pakeitimai galiojo iki 2022 m. sausio 1 d.). Kartu Vyriausybės posėdžio protokolu Ministerijai buvo pavesta parengti ir pateikti Vyriausybei šio nutarimo pakeitimo projektą, kuriame būtų įvertinti, peržiūrėti ir pakeisti valstybės premijų dydžiai, siekiant padidinti valstybės premijas už pasiektus laimėjimus sportininkams su negalia ir jų treneriams.
- **18 ES valstybių praktika:**
 - 7 valstybėse olimpinių ar paralimpinių žaidynių 1–3 vietų laimėtojams premijas skiria ne valstybė, o olimpiniai ir paralimpiniai komitetai: Italija - už olimpinių žaidynių 1 vietą – 150 tūkst. Eur, paralimpinių – 75 tūkst. Eur, Estija - 100 tūkst. ir 11 tūkst. Eur, Ispanija - 94 tūkst. ir 30 tūkst. Eur, Belgija - 50 tūkst. ir 10 tūkst. Eur, Vokietija - po lygiai po 20 tūkst. Eur, Austrija - 17 tūkst. ir 8 tūkst. Eur, Danija – 13,5 tūkst. ir 6,7 tūkst. Eur;
 - 6 valstybėse premijas skiria Vyriausybė (Lietuva, Vengrija, Slovakija, Slovėnija, Lenkija, Kroatija): už olimpinių ir paralimpinių žaidynių 1–3 vietas skiriama vienodo dydžio premijos: Slovakijoje, Slovėnijoje, Lenkijoje ir Kroatijoje (pvz., už 1 vietą: Slovakijoje **po 22,5 tūkst. Eur**, Slovėnijoje – **po 17,1 tūkst. Eur**, Lenkijoje – **po 15 tūkst. Eur**, Kroatijoje – **po 13,9 tūkst. Eur**); už olimpinių žaidynių 1–3 vietas skiriama 2 kartus didesnė premija nei už paralimpinių žaidynių 1–3 vietą – Vengrijoje (pvz., už 1 vietą – 112,9 tūkst. Eur ir 56,4 tūkst. Eur);
 - 5 valstybėse premijos nenumatytos (Liuksemburgas, Suomija, Švedija, Airija, Didžioji Britanija).

- **ES valstybės premijas skiria tik už 1–3 vietas, Lietuvoje – už daugiau nei 3 vietas.** Pagal valstybės mokamų premijų dydį iš 18 ES valstybių Lietuva yra antra.
- 2021 m. valstybės premijoms išmokėti skirta 549,9 tūkst. Eur, iš jų neįgaliųjų sportininkų premijoms – 182,3 tūkst. Eur (už pasiekimus paralimpinėse žaidynėse – 110,1 tūkst. Eur, pasaulio čempionatuose – 21,7 tūkst. Eur, Europos čempionatuose – 47,6 tūkst. Eur). 2020 m. valstybės premijoms buvo skirta 12,3 tūkst. Eur (dėl Covid-19 buvo atšauktos dauguma varžybų). 2019 m. valstybės premijoms skirta 109 tūkst. Eur, iš jų neįgaliųjų – 60,4 tūkst. Eur. 2022 m. premijoms numatyta suma 1 mln. Eur.

Projekto esmė, nauda.

- Projektu siūloma padidinti valstybės premijų sportininkams ir jų treneriams dydžius už paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 1–4 vietas, juos nustatant pusės atitinkamai už olimpinių žaidynių 1–4 vietas dydžio.
- **Paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių premijų dydžiai būtų: už 1-ą vietą – 64 tūkst. Eur (jei BSI 42 Eur; dabar skiriama - 19,2 tūkst. Eur; olimpinių žaidynių 1-a vieta 128 tūkst. Eur); už 2-ą vietą – 32 tūkst. Eur (dabar skiriama – 9,6 tūkst. Eur; olimpinių žaidynių 2-a vieta 64 tūkst. Eur); už 3-ią vietą – 24 tūkst. Eur (dabar skiriama – 6,4 tūkst. Eur; olimpinių žaidynių 3-ia vieta 48 tūkst. Eur); už 4-ą vietą – 12,8 tūkst. Eur (dabar skiriama – 4,4 tūkst. Eur; olimpinių žaidynių 4-a vieta 25,6 tūkst. Eur).**
- **Projektu teikiami siūlymai yra vienas iš sportininkų skatinimo sisteminių pokyčių etapų.** Atlikus reikalingas Sporto įstatymo pataisas **numatoma pateikti sisteminius pakeitimus, kuriais į olimpinių, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių programas įtrauktų rungčių aukšto meistriskumo sporto varžybų valstybės premijų dydžiai už to paties lygmens pasiekimus būtų suvienodinti sportininkams be negalios ir sportininkams su negalia bei jų treneriams** (pvz., valstybės premija už olimpinių, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 1 vietą būtų skiriama 64 tūkst. Eur dydžio, už 2 vietą – 32 tūkst. Eur dydžio, už 3 vietą – 24 tūkst. Eur dydžio). Visiems sportininkams būtų keliamas reikalavimas, kad valstybės premija sportininkams ir jų treneriams bus skirta tuo atveju, jei aukšto meistriskumo sporto varžybose dalyvaus 12 dalyvių ar komandų, išskyrus tuos atvejus, kai tarptautinė sporto organizacija apriboja dalyvių ar komandų skaičių. Sporto įstatyme nenumatytas valstybės premijai skirti reikalavimo aukšto meistriskumo sporto varžybose dalyvauti 12 dalyvių ar komandų, bus nelygybė tarp sportininkų su negalia ir be negalios, nes vieni sportininkai teisę dalyvauti žaidynėse, pasaulio, Europos čempionatuose iškovoja per atrankos aukšto meistriskumo sporto varžybų sistemas, o kiti be – atrankos aukšto meistriskumo sporto varžybų.
- **Ministerija, siekdama iš esmės subalansuoti sportininkų skatinimo modelį, kartu numato šiuos sisteminius sportininkų skatinimo modelio pokyčius:**
 - Padidinti valstybės stipendijas sportininkams ir išplėsti valstybės stipendijų gavėjų ratą, įtraukiant pagrindines jaunimo amžiaus grupes ir suteikti socialines garantijas (sveikatos draudimą, ligos, pensijų, motinystės socialinį draudimą) valstybės lėšomis stipendijų gavėjams (pvz., šiuo metu už olimpinių žaidynių 1–3 vietas valstybės stipendija yra 1134 Eur dydžio, LTOK olimpinė stipendija – 1 000 Eur, už olimpinių žaidynių 4 vietą ir pasaulio čempionatų 1–3 vietas valstybės stipendija – 966 Eur, LTOK olimpinė stipendija – nuo 1 000 iki 450 Eur. Priėmus siūlomus Sporto įst. pakeitimus (įsigaliojant nuo 2022 m. liepos 1 d.), už minėtus laimėjimus būtų numatyta 2 394 Eur dydžio valstybės stipendija ir valstybės lėšomis apmokėtos socialinio draudimo įmokos – 580 Eur (pvz., sportininkams, pasaulio čempionate užėmusiems 3 vietą ir gavusiems 1 416 Eur dydžio stipendiją kartu sudėjus ir LTOK olimpinę stipendiją, ji padidėtų beveik du kartus ir papildomai valstybės lėšomis būtų padengtos sportininkų socialinio draudimo įmokos. Sportininkams su negalia valstybės stipendijos didėtų 3–9 BSI (t. y. 126 Eur): didžiausia valstybės stipendija – 1 260 Eur (šiuo metu – 966 Eur), mažiausia – 420 Eur (šiuo metu – 126 Eur) ir kt. (tam turėtų būti priimti Sporto įst. 24 str. pakeitimai). 2022 m. vasario mėn. valstybės stipendijos buvo mokamos 118 sportininkams (išmokėta 83 045 Eur): 74 sportininkams be negalios ir 44 sportininkams su negalia. 2022 m. valstybės stipendijoms reikės 1 678 674 Eur (liepos–gruodžio mėn. – 677 tūkst. Eur), 2023 m. – 2 000 500 Eur (papildomai reikės apie 500 tūkst. Eur)
 - Inicijuoti elito sportininkų dvigubos karjeros programą (apie 0,2 mln. Eur kasmet): būtų numatyta galimybė įgyti kvalifikaciją (aukštojoje mokykloje ar kitoje mokymo įstaigoje) aktyvaus sportavimo metu ar pabaigus sportininko karjerą, veiktą konsultavimo sistema dvigubos karjeros klausimais (nuo mokyklos iki sportininko karjeros pabaigos), būtų kaupiamas darbo stažas (pensijai) sportininko karjeros metu gaunantiems valstybės stipendiją, galimybė įgyti aukšto

meistriškumo sporto instruktoriaus kvalifikaciją sporto gimnazijoje (tam turėtų būti priimti Sporto įstatymo 11 str. ir Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo pakeitimai).

- Pradedant išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atrankos ir rengimo programą (Talentų ID programą) (apie 0,5 mln. Eur per Nacionalinę sporto agentūrą). Siekiant tai įgyvendinti, siūloma papildyti Sporto įstatymo 18 str. 3 d. nurodytas valstybės lėšomis per aukšto meistriškumo sporto programas finansuojamas sporto organizacijų funkcijas išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atranka ir rengimu. Siekiant užtikrinti, kad Lietuvą ir toliau pasaulyje garsintų sportininkai, sporto šakų federacijos turi užtikrinti išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atranką ir rengimą. Sporto šakų federacijos, įgyvendindamos šią funkciją, turės sukurti gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo ir rengimo sistemos modelį. Siekiama, kad išskirtinių sportinių gabumų turintys vaikai nuolat papildytų sporto šakų federacijų nacionalines rinktines ir būtų motyvuoti siekti sportininko karjeros.
- 2021 m. paralimpinėse žaidynėse Lietuvos sportininkai su negalia iškovojo 3 medalius, premijoms išmokėta 110,1 tūkst. Eur. Įvertinus Lietuvos kurčiųjų sportininkų pasiekimus 2018–2021 m. pasaulio, Europos čempionatuose prognozuojama, kad 2022 m. kurčiųjų žaidynėse, kurios vyks š.m. gegužės 1-15 d., Lietuvos sportininkai (atstovauja 43) gali iškovoti 7–8 medalius. Preliminari reikalinga suma valstybės premijoms išmokėti gali būti apie 700 tūkst. Eur (2017 m. kurčiųjų žaidynėse neįgalieji sportininkai iškovojo 13 medalių, o premijoms išmokėta 977 tūkst. Eur).

Nauda: padidintos valstybės premijos sportininkams ir jų treneriams už paralimpinėse, kurčiųjų žaidynėse pasiektus laimėjimus.

Derinimas. Projektas be pastabų suderintas su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Lietuvos kurčiųjų sporto komitetu. Lietuvos neįgalųjų sporto federacija ir Lietuvos aklųjų sporto federacija pastabų ar pasiūlymų nepateikė. Dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) kartu su Neįgalųjų reikalų departamentu (toliau – Departamentas), Lietuvos paralimpinio komiteto (toliau – LPK) ir Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ (toliau – bendrija „Viltis“) pateiktų pastabų į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, argumentai pateikti derinimo pažymoje:

- *SADM* palaiko Departamento, LPK ir bendrijos „Viltis“ pateiktus pastebėjimus ir kelia abejones, ar siūlomas teisinis reglamentavimas atitinka Konstitucinio Teismo jurisprudenciją dėl lygybės principo nepaisymo ir Lygių galimybių įst. 5 str. 1 d. 1 p. įtvirtintą pareigą valstybės institucijai teisės aktuose užtikrinti lygias teises ir galimybes nepaisant lyties, rasės, tautybės, *negalios*, religijos ir kt.; *Departamentas* pritaria premijų didinimui, tačiau atkreipia dėmesį, kad tai neatitinka Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos, kurioje įsipareigota užtikrinti ir skatinti visapusišką visų neįgalųjų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimą be jokios diskriminacijos dėl neįgalumo; taip pat mano, kad siūlomas reguliavimas pažeidžia Konstitucijoje numatytą visų asmenų lygybės principą; *LPK* siūlo nustatyti ne mažesnes kaip 50 proc. nuo asmenų neturinčių negalios dydžio premijas ne tik už laimėjimus paralimpinėse ir kurčiųjų žaidynėse, bet ir už olimpinį sporto šakų laimėjimus pasaulio ir Europos čempionatuose; *Bendrija „Viltis“* siūlo neįgaliesiems sportininkams mokėti vienodo dydžio premijas.

- *Ministerijos argumentai:* valstybės premijų dydžiai būtų keičiami etapais – šiame etape padidinamos valstybės premijos už paralimpinį ir kurčiųjų žaidynių 1–4 vietas. Priėmus reikalingas Sporto įstatymo pataisas valstybės premijų dydžiai būtų suvienodinti sportininkams be negalios ir sportininkams su negalia bei jų treneriams už to paties lygmens pasiekimus (nuo 2025 m. sausio 1 d.; po 2024 m. Paryžiaus vasaros olimpinį žaidynių). Taip pat, siekiant iš esmės subalansuoti sportininkų skatinimo modelį, numatomi ir kiti sisteminiais sportininkų skatinimo modelio pokyčiai.

Atitiktis Vyriausybės programai. Tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina, tačiau siejasi su 61 p. nuostatomis (orientuodamiesi į aukštus profesionalaus sporto rezultatus, susitelksime siekdami įgyvendinti aukšto sportinio meistriškumo programų pagrindinius tikslus ir uždavinius, sudarydami reikiamas pasirengimo sąlygas sportininkams ir jų treneriams. Sportas taps socialinės įtraukties skatinimo priemone, mažinančia atskirtį tarp skirtingų socialinių grupių...>).

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlytina pristatyti kada numatoma pateikti Sporto įstatymo pakeitimus reikalingus paminėtiems pokyčiams (dėl premijų ir kt.) įgyvendinti. **Siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.**

Socialinės politikos grupės patarėja
tel. 8 706 63741, el.p. aiste.zedelyte@lr.v.lt

Aistė Zedelytė-Kaminskė